

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ, CLASELE IX-XII
SECȚIUNEA A. Limba și literatura română
Etape județeană/a sectoarelor municipiului București
2 martie 2019
Clasa a XI-a

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Lucrările în care eseul/răspunsurile sunt precedate de titlu și/sau motto vor fi notate cu zero puncte.
- Timpul de lucru: trei ore.
- Total: 100 de puncte.

Citește cu atenție textele de mai jos.

A.

Despre cele șapte vârste ale vieții omenești și despre faptul că viața omului este ca poama

Cea dintâi vârstă sau floarea vieții omenești este aceea a prunciei. [...] Pruncia este model și exemplu pentru celelalte vârste, fiind omul într-însa lipsit de răutate, crescând zi de zi și înaintând spre celelalte vârste coapte. Aceasta arată că se cuvine ca omul, pe zi ce trece, să crească în pocăință și în cunoașterea lui Dumnezeu. De asemenea, necunoscând încă binele sau răul, arată că nu face nimănui nici bine, nici rău. Dar celelalte vârste să nu imite mintea prunciei, ci nerăutatea ei, după cum ne învață Apostolul: „Să nu fiți prunci la minte, ci în nerăutate fiți prunci.” (Cor. 14, 20). De aceea fă-te prunc cu nerăutatea, iar la minte, ca și pruncul, în fiecare zi să crești și să te ajutorezi.

A doua și a treia vârstă sau legarea florii vieții omenești este copilăria și așa-zisa adolescență, la care vârstă ajungând omul, este ca și floarea: de se va lega la vreme bună, ea face roadă bună, iar de se va lega la vreme rea, face și roadă rea. [...] Pentru că în vârsta copilăriei tale poți lega sau apucături și obiceiuri bune sau rele, iar cele pe care le vei dobândi de copil le vei moșteni până la bătrânețea ta, la care se potrivește cuvântul: „Cele ce nu le-ai strâns la tinerețe cum poțestești să le ai la bătrânețe?” (Sir. 25, 5). În vârsta copilăriei tale vei învăța legea, iar în adolescență te vei deprinde cu învățătura multă, în copilărie vei învăța să suportți educația, iar în tinerețe vei dobândi minte și învățătură și, cu toate că nu vei putea pricepe lucrurile deplin și cum se cuvine, totuși, legând rod la vreme potrivită, cu timpul vei mânca acel rod copt și dulce, adică punând temelie adâncă și groasă, vei zidi pe ea un palat mare, înalt și frumos. [...]

Mulți, nenumărați, [...] în vârsta copilăriei fiind, au arătat și au săvârșit nenumărate fapte bătrânești și demne de laudă. Iată cum cinstita învățătură i-a transformat pe ei, care aveau chip de om, în oameni cu minte îngerească. Dimpotrivă, copiii needucați și nestruniți, din chip omenesc se schimbă în oameni cu minte dobitocească. Căci să știi bine că omul se deosebește de animalele neraționale prin minte și prin învățătură; lipsindu-i acestea, omul devine mai rău chiar și decât animalele patrupede. [...] Căci lipsind învățătura și povățuirea, nu numai în vârsta copilăriei, ci chiar și la bătrânețe, tot animal se va chema omul și se va asemăna cu animalele neraționale.

Dimitrie Cantemir, *Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul* (1698)

B.

Aveam un învățător și un ghid sigur, pe T. Așezați amândoi pe canapeaua verde din sufragerie, după cină, vorbeam. Cu memoria selectivă a oricărui copil care ascultă povești de la cineva apropiat, rețineam totul. Înregistram aproape mecanic, așa cum pe o ceară moale se lasă imprimate vibrațiile unei melodii sau o formă sculpturală, spusele lui. Convorbirile noastre [...] continuau și după miezul nopții. Eram un ascultător atent și activ. Puneam întrebări, încercam să înțeleg. Discuția era intelectuală, desprinsă de considerentele imediate ale zilei. Sistemele filosofice cele mai abstruse* deveneau jocuri clare ale minții. Această învățătură, într-un fel prea limpede, ascundea pentru mine o capcană. Mă scutea, spre dezavantajul meu, de urcarea muntelui ideilor de-a bușilea, de genunchii zgâriați ai minții, în efortul de a ajunge pe culme. [...]

Un alt loc de desfășurare a academiei nocturne al cărei unic privilegiat student eram se afla pe terasa de la Zamora. [...] Am rămas toată viața cu prejudecata că niciun perete muntos nu se putea asemui cu Caraimanul, așa cum îl vedeam de pe terasa vilei de la Zamora, înălțându-se drept, dincolo de râu, mai mult de o mie de metri. Niciun aer de munte nu putea fi tras în plămâni cu o mai delicioasă senzație de prospețime. Ritualic, dar nu mai puțin autentic, soseam la Zamora la sfârșitul lui iunie. [...]

Capacul lumii noastre, dincolo de care nimeni nu știe ce se găsește, era deasupra capului meu, accesibil: cerul înstelat.

Noaptea era neagră acum, noi doi stăteam pe terasă privind cerul. Nu știam să deosebesc prea bine constelațiile, nici maestrul meu nu știa. Cu atât mai bine că straniul alfabet astrologic nu ne distrăgea atenția de la sentimentul uriașelor dimensiuni cosmice. Nici pe mare nu eram, nu aveam nevoie să ne orientăm după stele. În schimb, mi-a spus aforismul lui Kant: „Două lucruri îmi umplu inima cu o admirație mereu nouă și mereu sporindă, pe măsură ce gândirea se leagă și se concentrează asupra lor: cerul înstelat deasupra capului meu și legea morală în mine.”

Ion Vianu, *Amor intellectualis: romanul unei educații* (2010)

**abstrus* – neclar, confuz

Subiectul I **(30 de puncte)**

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre următoarele cerințe.

1. Ilustrează, prin două exemple, o funcție a comunicării identificată în fragmentul extras din *Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul* de Dimitrie Cantemir.

5 puncte

2. Evidențiază scopul analogiei în fragmentul extras din *Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul* de Dimitrie Cantemir.

5 puncte

3. Prezintă două caracteristici ale textului memorialistic, identificate în fragmentul citat din *Amor intellectualis: romanul unei educații* de Ion Vianu.

5 puncte

4. Comentează modul în care se valorifică ideea spațiului cosmic în *Amor intellectualis: romanul unei educații* de Ion Vianu.

5 puncte

5. Susține-ți opinia despre semnificația următoarei secvențe din *Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul* de Dimitrie Cantemir: *Căci lipsind învățătura și povățuirea, nu numai în vârsta copilăriei, ci chiar și la bătrânețe, tot animal se va chema omul și se va asemăna cu animalele neraționale.*

5 puncte

Notă

Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Pentru **conținut**, vei primi 25 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Subiectul al II-lea **(35 de puncte)**

Redactează un dialog de 150-300 de cuvinte, care să prezinte o polemică dintre un adolescent și un mentor al său, pornind de la citatul din primul fragment dat: „Să nu fiți prunci la minte, ci în nerăutate fiți prunci.” Scrie patru replici, câte două pentru fiecare interlocutor, în care vei face referire la cele două texte sau la alte opere literare.

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Subiectul al III-lea **(35 de puncte)**

Scrie un eseu de 600 – 900 de cuvinte despre *educație ca factor modelator al personalității umane*, pornind de la cele două fragmente citate și valorificând experiența ta culturală.

Notă

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu trei argumente/raționamente logice/exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).